

Forta caiguda dels nivells de confiança de les empreses, que se situen en mínims històrics

La indústria i la construcció es recuperen progressivament

El sector hotelier i comercial depèn de la desescalada dels països veïns per salvar en part la temporada de Nadal

Les perspectives per a 2021 han millorat davant els avenços per tenir la vacuna contra la covid-19

Andorra la Vella, 3 de desembre 2020.- La Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS) fa públiques avui les conclusions dels resultats de l'enquesta de conjuntura corresponent al primer semestre de 2020, en la 47a edició, i també les expectatives dels empresaris per a la segona meitat de l'any.

En les enquestes de clima empresarial hi han participat 271 empreses dels sectors de la indústria, la construcció, el comerç al detall i l'hoteleria. L'anàlisi dels resultats permet obtenir informació sobre la conjuntura econòmica i l'evolució de l'activitat empresarial andorrana tant a la CCIS com a tots els estaments socioeconòmics d'Andorra.

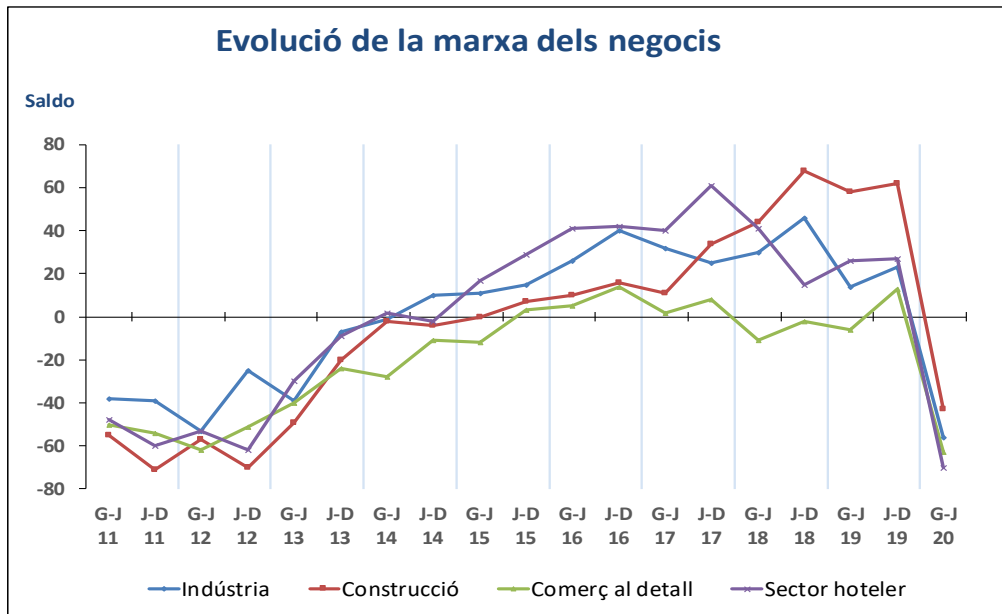
En els primers mesos de l'any 2020 els indicadors econòmics confirmaven la continuïtat de la recuperació moderada de l'activitat, fins que a mitjan de març la situació econòmica va canviar de manera radical a causa de l'esclat de l'emergència sanitària de la covid-19.

Les mesures aplicades pel Govern, que han estat determinants per contenir el virus i protegir la salut dels ciutadans, han comportat una caiguda de l'activitat productiva de les empreses sense precedents en la nostra història recent i han fet que l'economia andorrana s'endinsi en una profunda crisi, sincronitzada amb la resta d'economies europees.

En aquest context, les valoracions econòmiques i els indicadors de conjuntura del primer semestre de l'any 2020 recullen l'impacte de la paralització de part de l'activitat productiva a conseqüència de la crisi sanitària.

Des d'una òptica sectorial l'afectació ha estat general, però hi ha hagut diferències notables entre sectors. Durant el primer semestre de l'any 2020, la indústria i la construcció han registrat una caiguda relativament més moderada, ja que a mesura que s'han anat aixecant les restriccions, la recuperació també està sent més ràpida i constant. En canvi, les activitats més directament vinculades al turisme (el comerç, l'hoteleria, la restauració, les agències de viatges, el transport de viatgers, les activitats culturals i d'oci...) presenten un panorama més fosc.

NOTA DE PREMSA



El sector turístic, que havia liderat l'impuls del creixement econòmic a Andorra els darrers anys, presentava els dos primers mesos de 2020 un balanç molt positiu: fins al mes de febrer els turistes augmentaven un 12,5% interanual, les pernoctacions hoteleres creixien un 9,6% en el mateix període, i la temporada d'esquí, amb unes condicions de neu millors que altres anys, estava a punt d'assolir xifres rècord d'afluència d'esquiadors. La crisi de la covid-19, amb un retrocés històric dels fluxos de viatgers, ha comportat un fort impacte econòmic per al sector.

L'activitat comercial ha caigut de manera brusca i intensa al llarg del primer semestre de 2020. En concret, segons l'enquesta de valoració de l'impacte de la covid-19, elaborada per la Cambra i el CRES, els comerciants consideren que la disminució interanual mitjana de la xifra de vendes en el comerç minorista ha estat del 25,5% el primer semestre de 2020.

Per la seva banda, l'hoteleria és un dels sectors més perjudicats per la crisi sanitària, ja que amb l'inici de la pandèmia, el sector hotelier va entrar en una situació d'inactivitat a causa de les restriccions de mobilitat aplicades pels territoris veïns. Els resultats de l'enquesta de conjuntura de la Cambra confirmen el deteriorament dels negocis hotelers i les enormes dificultats que travessen les empreses hoteleres arran d'aquesta situació excepcional. En concret, la xifra de vendes ha caigut de mitjana el 39,2% interanual el primer semestre de 2020 (segons l'enquesta de valoració de l'impacte de la covid-19, elaborada per la Cambra i el CRES).

Amb la desescalada i la reactivació progressiva del turisme, arran de la reobertura de les fronteres veïnes del mes de juny, la recuperació del sector comercial i hotelier ha estat parcial i molt limitada, i no ha arribat als nivells d'activitat previs a la crisi. A més, a partir del novembre, les limitacions de mobilitat a Espanya i França estan tenint un

NOTA DE PREMSA

efecte devastador sobre l'activitat turística, que impossibilita el procés de recuperació en aquestes branques.

Les previsions dels organismes internacionals coincideixen a assenyalar que la caiguda del PIB mundial de 2020 anirà seguida d'una recuperació relativament vigorosa el 2021 (aproximadament del 5%-6%). De nou, però, l'evolució dels primers mesos de 2021, que serà clau, dependrà dels vaivens de la pandèmia i dels avanços que es produeixin en el procés de vacunació.

Dins de la zona euro, cal destacar el fort rebot econòmic del tercer trimestre de França (amb un 18,2% intertrimestral), seguida d'Espanya (amb el +16,7%) i d'Itàlia (amb el +16,1%). La importància del turisme en les economies veïnes, sumada a les noves restriccions que s'han adoptat els mesos d'octubre i novembre, fan pensar en un fre en el procés de recuperació d'ambdós països en el quart trimestre. Ara bé, les mesures preses permetran arribar al desembre amb una situació sanitària força més favorable, la qual cosa podria contribuir a salvar en part la temporada del Nadal i beneficiar l'economia andorrana.

De moment, l'evolució de l'economia andorrana durant tota la pandèmia ha seguit les passes de les economies veïnes. Així, el PIB andorrà va registrar una intensa caiguda el segon trimestre, en què va ser del 21,6% interanual. A aquesta situació hi han contribuït tots els grans sectors, si bé el segment que ha patit la davallada més forta és el del Comerç, hostaleria, transport, informació i comunicacions (-36,5%).

A més, els principals indicadors d'activitat disponibles fins a l'octubre segueixen en terreny negatiu, malgrat la reactivació parcial dels mesos d'estiu. Destaquen les caigudes acumulades del nombre de visitants (-28%), les matriculacions de turismes (-22,4%), les importacions de carburants en litres (-21,5%), les importacions de materials de construcció (-19,4%), les importacions totals, excloent objectes d'art, de col·lecció o d'antiguitat (-18,5%), i el consum d'energia elèctrica (-8,6%). Aquest deteriorament econòmic es reflecteix també en l'evolució del mercat de treball, ja que els demandants en recerca d'ocupació s'han més que doblat fins a l'octubre en relació amb un any abans i, d'altra banda, el nombre d'assalariats cau prop d'un 2% acumulat fins a l'agost.

Aquesta evolució confirma les perspectives pessimistes apuntades per les empreses andorranes de cara a la segona meitat de l'any, en el cas del comerç i l'hoteleria. En canvi, en la indústria i la construcció les perspectives de les empreses són una mica més favorables, un fet que sembla que confirma el comportament positiu de l'ocupació registrat en aquests dos sectors fins a l'agost, amb increments interanuals acumulats del 4,9% i 5,3%, respectivament.

Tot plegat dibuixa un panorama ple d'incertesa, però amb llum al final del túnel, de manera que l'economia andorrana tancarà el 2020 amb una forta caiguda del PIB, en línia amb el que està passant en les economies veïnes, si bé les perspectives de cara a 2021 han millorat les darreres setmanes gràcies als importants avenços en la investigació per obtenir una vacuna eficaç contra la covid-19.

ANÀLISI PER SECTORS: EVOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT DURANT EL PRIMER SEMESTRE DE L'ANY 2020

INDÚSTRIA. La indústria mostrava senyals clars de millora al llarg dels darrers mesos de l'any 2019. Amb l'arribada de la crisi sanitària l'escenari s'ha capgirat. Així, els resultats de l'enquesta de conjuntura de la Cambra reflecteixen el pitjor declivi de la confiança de les empreses en els últims vint anys, paral·lel a un deteriorament significatiu de l'activitat.

En concret, les opinions dels empresaris sobre la marxa dels negocis s'han situat en un rang molt pessimista i clarament per sota de les expectatives del sector. El nombre d'indústries que han qualificat de dolenta la situació dels negocis ha augmentat fins al 60% (un percentatge rècord, que és 39 punts superior al del registre d'un any abans), mentre que només un percentatge reduït d'empreses, el 4% del total, han indicat una evolució positiva de l'activitat.

Si tenim en compte els resultats sectorials de l'enquesta sobre l'impacte econòmic de la covid-19 elaborada per la Cambra de Comerç i el Centre de Recerca Sociològica (CRES), les indústries andorranes han patit una disminució mitjana de la facturació del 36,5% durant el primer semestre de l'any 2020. També resulta molt significatiu observar les diferències entre trimestres, ja que reflecteixen molt bé l'impacte de la covid-19. Entre l'1 de gener i el 15 de març, la xifra de vendes de la indústria en termes interanuals registrava una disminució molt continguda, del -2,3% de mitjana, una variació que contrasta amb la forta caiguda de la facturació acumulada en el període que va del 16 de març al 30 de juny (-41%), en què ja es recullen els efectes sobre l'activitat de la crisi sanitària.

Paral·lelament, d'acord amb els resultats de l'enquesta de conjuntura, les empreses han assenyalat les davallades de la producció més importants de la sèrie històrica (disponible des de 1997), tant respecte al semestre anterior com en relació amb el mateix període de l'any 2019. En aquest sentit, és rellevant destacar que 8 de cada 10 empreses industrials han experimentat una reducció dels volums de producció durant la primera meitat de l'any 2020.

Per part seva, el grau d'utilització de la capacitat productiva ha retrocedit fins a mínims històrics, el 50,1% de mitjana, una taxa que se situa 18,4 punts per sota de la taxa del semestre anterior.

Les indústries han patit una disminució considerable de la demanda dels seus productes en l'àmbit domèstic, però també un enfonsament de la demanda externa, amb una contracció de les exportacions. Les vendes totals de béns a l'exterior durant el primer semestre de 2020 van caure un -20,9% anual.

NOTA DE PREMSA

CONSTRUCCIÓ. A principis d'any, les previsions eren de continuïtat de la fase expansiva del sector de la construcció, tot i que a un ritme més moderat que en els anys anteriors. Aquest escenari, però ha quedat totalment superat pels efectes de la crisi de la covid-19 sobre l'economia.

El sector de la construcció, tot i no ser un dels més perjudicats per la pandèmia, s'ha vist clarament afectat per les mesures de contenció i pel tancament decretat pel Govern durant el període d'emergència sanitària. Ara bé, tot i el xoc inicial, la recuperació ha estat significativa, ja que les construccions que estaven en curs s'han reprès de forma relativament ràpida.

L'enquesta de clima empresarial corresponent al primer semestre de 2020 reflecteix una forta reculada de la confiança empresarial i confirma la frenada de l'activitat constructora a causa de la pandèmia. Així, la visió de les empreses sobre la situació dels negocis ha estat la més pessimista dels últims set anys. En concret, cap empresa no ha fet una valoració positiva de l'evolució dels negocis, davant del 43% de constructores que l'han jutjat negativament i del 57% que l'han qualificat de regular.

En termes quantitius i segons les dades de l'enquesta de valoració de l'impacte de la covid-19 en les empreses, elaborada per la Cambra i el CRES, la disminució interanual mitjana de la xifra de vendes del sector de la construcció ha estat de prop del 32% el primer semestre de 2020. Concretament, hi ha hagut una caiguda de la facturació del -6,7% durant el període previ a l'impacte del coronavirus i del -42,1% a partir de l'estat d'emergència sanitària i fins al 30 de juny.

Pel que fa al volum d'obra executada, les opinions recollides en l'enquesta de conjuntura indiquen que en 8 de cada 10 empreses han disminuït els treballs realitzats en relació amb els dos semestres anteriors. Aquest fet lògicament s'explica per la situació d'un mes i mig d'inactivitat que ha viscut el sector, i també perquè posteriorment, malgrat que l'activitat ha anat a l'alça, les empreses encara no han pogut recuperar tota l'activitat perduda durant el període de confinament.

Per la seva banda, l'evolució del volum d'obra contractada mostra la trajectòria menys favorable dels últims cinc anys. En general, tots els tipus de construcció han registrat una davallada de les noves contractacions. El descens ha estat comparativament més acusat en l'obra civil i en l'edificació no habitatge, però també ha estat apreciable en l'àmbit residencial, amb un cert ajustament de la demanda en aquest segment d'obra.

Finalment, l'ocupació de personal en el sector ha continuat creixent, si bé ho ha fet a un ritme més moderat. Concretament, les dades d'afiliats de la CASS indiquen un augment dels assalariats de la construcció del 5,5% la primera meitat de l'any 2020, un increment que constitueix la taxa de creació d'ocupació més alta dels grans sectors d'activitat.

NOTA DE PREMSA

COMERÇ MINORISTA. L'activitat comercial ha caigut de manera brusca i intensa al llarg del primer semestre de 2020. El confinament va suposar un descens històric del consum de les llars, que es va limitar essencialment a les necessitats alimentàries i als béns de primera necessitat. Amb la suavització de les restriccions, a finals del segon trimestre de l'any, s'ha produït un lleu repunt de la demanda, si bé tant l'activitat com la despesa dels consumidors s'han mantingut en nivells molt reduïts.

Els resultats de l'enquesta de conjuntura de la Cambra reflecteixen el deteriorament acusat dels indicadors de confiança del sector del *retail*, que se situen en nivells mínims històrics.

En aquest sentit, les opinions dels comerciants mostren una gran preocupació pels efectes econòmics de la crisi, ja que el context actual de reduccions dràstiques dels ingressos està tensant la salut econòmica i financera de molts comerços. En opinió de les empreses, la percepció de la marxa dels negocis durant el primer semestre de 2020 ha assolit el nivell més negatiu de la sèrie, que comença el 1997, i s'ha arribat a situar en un saldo de -63 punts (que indica la diferència entre respostes positives i negatives, en percentatge).

Per subsectors, l'empitjorament de la marxa dels negocis ha estat notable en la majoria de branques. Destaquen, pels seus mals resultats, els rams d'electrònica i de roba i calçat, en aquest últim cas, possiblement a causa de l'actual conjuntura de mobilitat més baixa i del canvi en les pautes de consum que ha generat la crisi sanitària. Per contra, la branca d'equipament de la llar, tot i presentar unes valoracions força pessimistes, ha mostrat un clima negatiu dels negocis menys acusat que el de la resta del comerç.

Així mateix, la xifra de vendes global, ha patit una davallada molt notable respecte als dos semestres precedents, un fet que corrobora que la situació actual d'incertesa elevada, està limitant les decisions de compra i la recuperació del comportament habitual de despesa de les famílies.

Segons les dades de l'enquesta de valoració de l'impacte de la covid-19, elaborada per la Cambra i el CRES, els empresaris consideren que la disminució interanual mitjana de la xifra de vendes en el comerç minorista ha estat del 25,5% el primer semestre de 2020. Els descensos més moderats en els nivells de facturació s'han registrat en les activitats de venda considerades essencials i, per tant, que no s'han vist afectades tan directament pel tancament decretat pel Govern; és el cas dels comerços d'alimentació –que han registrat una reducció interanual mitjana de la xifra de vendes del 13,8% el primer semestre de 2020– i del ram de farmàcia, amb una caiguda de prop de l'11% de mitjana. Per contra, la resta del petit comerç especialitzat ha presentat registres més negatius, amb una davallada global de la facturació superior al 30% de mitjana.

NOTA DE PREMSA

SECTOR HOTELER. El sector turístic, i en particular l'hoteleria, és un dels sectors castigats més durament per la crisi sanitària.

Els resultats de l'enquesta de conjuntura del primer semestre de 2020 recullen el pessimisme general que predomina en el sector. Així, les valoracions dels hotelers sobre la marxa dels negocis són predominantment negatives i reflecteixen una caiguda dels nivells de confiança dels empresaris fins a nivells mai vistos en els últims 10 anys. En concret, només un 13% d'empreses han qualificat de bona la situació dels negocis durant el primer semestre de 2020, davant d'una xifra rècord d'hotels, del 83%, que han indicat una evolució negativa de l'activitat. Es tracta del pitjor percentatge en la sèrie de resultats de l'enquesta, iniciada l'any 1997.

Des d'una perspectiva territorial, el deteriorament dels negocis ha estat general i ha afectat tant els nuclis centrals del país com la resta de parròquies. Dins d'aquests mals resultats, destaca l'evolució una mica menys negativa de la parròquia d'Encamp, probablement a causa de l'impacte que ha tingut sobre l'activitat dels hotels del Pas de la Casa l'arribada de turistes francesos, amb la reobertura de la frontera amb França el 2 de juny (20 dies abans que en el cas de la frontera espanyola).

Les dades de l'enquesta de valoració de l'impacte de la covid-19 en les empreses, elaborada per la Cambra i el CRES el mes de juliol de 2020, també confirmen el deteriorament dels negocis hotelers i els nivells elevats d'inactivitat de l'oferta hotelera a causa de la propagació de la pandèmia. En concret, els hotelers han assenyalat una disminució interanual mitjana de la xifra de vendes del 39,2% el primer semestre de 2020. L'anàlisi per trimestres indica que fins al 15 de març, el sector registrava un increment interanual de la facturació del 3,8%, i que a partir de l'estat d'emergència sanitària i fins al 30 de juny, la davallada de la facturació ha arribat a ser del 94% de mitjana.

Les opinions recollides en l'enquesta de conjuntura de la Cambra reflecteixen que el declivi del grau mitjà d'ocupació als hotels en relació amb els dos semestres anteriors ha estat d'una magnitud excepcional a totes les parròquies. La situació només ha mostrat un perfil una mica més moderat al Pas de la Casa, si bé igualment s'ha mantingut dins uns nivells d'activitat molt baixos.

D'altra banda, pel que fa al mercat laboral, el sector hotelier ha estat el que més ocupació ha destruït en el primer semestre de l'any. Segons dades de la CASS, els assalariats de l'hoteleria van caure un 9,8% interanual fins al juny, una caiguda que hauria pogut ser molt més accentuada si no fos per l'ús extensiu dels ERTO en les empreses. Cal remarcar, a més, que aquesta branca d'activitat és la que presenta una cobertura per ERTO més alta. Efectivament, el 74% dels assalariats del sector estaven en ERTO al mes de maig i el 68% al mes de juny. Aquest fet confirma que en aquest context de crisi l'ERTO ha estat un mecanisme fonamental per preservar els llocs de treball en la majoria d'empreses del sector.

PERSPECTIVES PER AL SEGON SEMESTRE DE 2020

És important remarcar que les previsions de les empreses es van recollir durant l'estiu i, per tant, no incorporen l'impacte de la segona onada d'infeccions, que ha obligat a aplicar noves restriccions de mobilitat i que han tornat a aturar l'activitat turística del país a partir del mes de novembre. Tot i així, el seu anàlisi és rellevant, perquè les dades mostren el sentiment empresarial un cop superada la primera onada de la pandèmia.

- **INDÚSTRIA:** Les perspectives empresarials avancen una recuperació progressiva de l'activitat industrial al llarg del segon semestre de l'any 2020. Les empreses confien en una millora discreta de la marxa dels negocis i en un increment moderat dels volums de producció. L'indicador de clima industrial, que mesura el nivell de confiança dels empresaris, recull de ple el canvi de sentiment arran de la crisi sanitària i de la caiguda significativa de l'activitat. Concretament, el valor d'aquest índex ha empitjorat 21,3 punts respecte al semestre anterior, i ha arribat a uns nivells no vistos des de 2013 (-22,3 punts).
- **CONSTRUCCIÓ:** La construcció és el sector que presenta les perspectives més positives, amb una millora de l'activitat més marcada que a la resta de sectors analitzats. Les empreses confien en una evolució més favorable de la marxa dels negocis i en un augment dels nivells d'obra executada. Tot i que la construcció anirà recuperant progressivament el pols gràcies a l'activitat en curs, l'elevada incertesa condicionarà la posada en marxa de nous projectes en els propers mesos, la qual cosa suposarà que la recuperació del volum d'obra contractada tendirà a ser molt lenta i moderada. Per tipus d'obra, es preveu que les contractacions continuaran caient, de manera especialment intensa, en el segment de l'obra pública i que la construcció d'habitatges, tot i que es mantindrà com el principal motor de l'activitat, tendirà a perdre impuls, en línia amb un cert alentiment de la demanda.
- **COMERÇ MINORISTA:** Les expectatives empresarials són de to pessimista i revelen una tendència negativa de l'activitat durant els propers mesos. Els comerciants preveuen que la marxa dels negocis es mantindrà en un rang poc satisfactori i que la xifra de vendes continuarà patint caigudes significatives, en un context en què la pèrdua de capacitat adquisitiva de les llars, a causa del deteriorament del mercat laboral, i la incertesa sobre la situació sanitària contribuiran a contenir el consum.
- **HOTELERIA:** Els hotelers mostren un pessimisme elevat sobre les perspectives futures i preveuen un escenari de fortes caigudes de l'activitat durant la segona meitat de l'any 2020. En finalitzar la primera onada de la pandèmia els hotelers ja preveien que el procés de recuperació seria molt lent i que el ritme d'activitat es mantindria molt lluny dels nivells previs a la crisi. En concret, les empreses anticipaven un empitjorament significatiu de la marxa dels negocis (6 de cada 10 empreses preveien una evolució negativa de l'activitat), i també una davallada notable del grau mitjà d'ocupació (gairebé 8 de cada 10 empreses consideraven

NOTA DE PREMSA

que el turisme continuaria molt penalitzat i que l'activitat es mantindria en cotes reduïdes). Finalment, en l'àmbit laboral, les empreses indiquen que el procés de destrucció d'ocupació en el sector s'intensificarà durant el segon semestre de 2020.

VALORACIONS I ACTUACIONS DE LA CAMBRA

Fins ara el conjunt de mesures aprovades pel Govern, sens dubte, ha ajudat a esmoreir una part de l'impacte de la crisi, ja que han establert les bases per minimitzar els efectes negatius sobre l'ocupació i l'activitat. En aquest context de nous rebrots de la pandèmia, els nou plans d'estímul que el Consell General aprovarà aquest mes de desembre han de garantir una recuperació ràpida i sostenible de l'activitat econòmica, incentivar el consum i salvaguardar el teixit productiu dels col·lectius i sectors més afectats que continuïn amb nivells d'activitat excepcionalment baixos, com ara el comerç, l'hoteleria, la restauració, les agències de viatges, el transport de viatgers i les activitats culturals i d'oci.

La covid-19 ha posat de manifest les mancances i la vulnerabilitat del nostre model econòmic, excessivament dependent del turisme i amb una economia poc diversificada. És en aquest context que les mesures a curt termini hauran de combinar-se amb altres accions de mitjà i llarg termini, dirigides a transformar el nostre model econòmic i aconseguir un posicionament més competitiu basat en una economia més sostenible i diversificada.

Miquel Armengol remarca que el paper de la Cambra en la definició i la implementació de mesures de reactivació i transformació econòmica és, i ha de ser, preponderant. Per això, volem treballar i col·laborar estretament amb el Govern per desenvolupar aquest full de ruta més estratègic, cabdal per afrontar els canvis i encarar amb èxit els reptes que el país haurà afrontar en un futur.

D'altra banda, de cara a aquest proper any 2021, la Cambra, preocupada per la continuïtat de les empreses del país, està treballant en un programa d'accions per ajudar el teixit empresarial a superar la crisi i potenciar-ne la competitivitat. Aquest programa, que presentarem abans de final d'any, s'ha definit amb les opinions recollides en les diverses enquestes de clima empresarial elaborades per la Cambra i també amb les aportacions obtingudes en les reunions amb representants de diversos sectors econòmics.

La Cambra centrarà tots els esforços a acompanyar les empreses i treballar per una economia més forta. Les nostres empreses són el nostre futur.

Per a més informació:

CAMBRA DE COMERÇ, INDÚSTRIA I SERVEIS D'ANDORRA
Tel. 00376-809292 / 00376-809291
<https://www.ccis.ad/premsa>